

Sygn. akt II Ka 293/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013r

Sąd Okręgowy w Ostrołęce II Wydział Karny w składzie:

Przewodnicząca: SSO Anna Łaszcznych

Sędziowie: SO Magdalena Dąbrowska /spr./

SO Ryszard Warda

Protokolant: Marlena Achcińska

przy udziale Prokuratora Prok. Okr.: Ewa Budzińska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013r

sprawy **W. G.**

oskarżonego o czyn z art. 209§1 kk i in.

na skutek apelacji wniesionej przez Prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia 2 lipca 2013r w sprawie sygn. akt II K 585/12

orzeka:

1.zmienia zaskarżony wyrok w pkt. II w ten sposób, że na podstawie art. 85§1 kk i art. 86§1 i 3 kk orzeka wobec oskarżonego karę łączną ograniczenia wolności w wymiarze 8 (ośmiu) miesięcy polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie,

2.w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

3.kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II Ka 293/13

UZASADNIENIE

W. G. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od 22 maja 2006r do 26 maja 2010r w R., gm. W. uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim obowiązku opieki, wynikającego z mocy ustawy oraz wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia 20 grudnia 2000r, sygn. akt III RC 246/00, wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 5 marca 2002r, sygn. akt I C 71/02 i wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia 8 stycznia 2008r, sygn. akt III RC 200/07 w ten sposób, że nie łożył na utrzymanie swoich córek S. G. i D. G. przez co naraził wymienione na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. o czyn z art. 209§1 kk,

2. w okresie od 28 września 2011 roku do 19 czerwca 2012 roku w R., gm. W., uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim obowiązku opieki wynikającej z mocy ustawy oraz wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia

20 grudnia 2000 roku sygn. akt III RC 246/00, wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 5 marca 2002 roku sygn. akt I C 71/02 i wyroku Sądu Rejonowego w Wyszkanie z dnia 8 stycznia 2008 roku sygn. akt III RC 200/07 w ten sposób, że niełożył na utrzymanie swoich córek S. G. i D. G., przez co naraził wymienione na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne tj. o czyn z art. 209§1 kk w zw. z art. 64§1 kk.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Wyszkanie z dnia 2 lipca 2013r W. G. został uznany za winnego dokonania zarzucanych mu czynów i za to, za dokonanie czynu opisanego w punkcie 1, na podstawie art. 209§1 kk Sąd skazał go na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, zaś, za dokonanie czynu opisanego w punkcie 2, na podstawie art. 209§1 kk w zw. z art. 64§1 kk na karę 3 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie.

Na podstawie art. 85 kk i art. 86§1 kk Sąd I instancji orzekł wobec W. G. łączną karę ograniczenia wolności w wymiarze 8 miesięcy. Poza tym oskarżonego zwolniono od kosztów procesu i przejęto je na rachunek Skarbu Państwa.

Oskarżyciel publiczny zaskarżył powyższy wyrok w zakresie rozstrzygnięcia o karze na niekorzyść oskarżonego. Orzeczeniu temu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa karnego materialnego, tj. art. 86§3 kk w zw. z art. 35§1 kk i art. 34§2 pkt. 2 kk polegającą na orzeczeniu wobec W. G. kary łącznej 8 miesięcy ograniczenia wolności bez obligatoryjnego nałożenia obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne i bez określenia wymiaru tej pracy w stosunku miesięcznym,

2. rażąco niewspółmierność kary polegającą na wymierzeniu oskarżonemu kary – za czyn z punktu I (art. 209§1 kk) – 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, za czyn z punktu II (art. 209§1 kk w zw. z art. 64§1 kk) – 3 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, kary łącznej – 8 miesięcy ograniczenia wolności, podczas gdy mając na uwadze stopień społecznej szkodliwości czynów przypisanych oskarżonemu, uprzednią karalność sprawcy, właściwości i warunki osobiste oskarżonego, fakt, iż czynu z punktu II dopuścił się w warunkach recydywy, jak również mając wzgląd na cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma ona osiągnąć w stosunku do skazanego, karą współmierną, uwzględniającą dyrektywy sądowego wymiaru kary byłaby kara za czyn z punktu I – 4 miesiące pozbawienia wolności, za czyn z punktu II – 4 miesiące pozbawienia wolności, kara łączna – 5 miesięcy pozbawienia wolności.

W konkluzji apelacji oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Prokuratora zasługuje na częściowe uwzględnienie. Zasadny jest bowiem zarzut sformułowany w punkcie 1 wniesionego środka zaskarżenia.

Analiza zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, iż w procesie orzekania doszło do obrazę przepisów prawa materialnego, co miało istotny wpływ na treść zawartego w nim rozstrzygnięcia o karze.

Wskazać należy, iż zgodnie z art. 34§1 pkt. 2 kk w czasie odbywania kary ograniczenia wolności skazany jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Praca ta zaś jest wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym, przy czym wobec osoby zatrudnionej Sąd zamiast obowiązku, o którym mowa w art. 34§2 pkt. 2 kk, może orzec potrącenie od 10 do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku

miesięcznym na cel społeczny wskazany przez Sąd (art. 35§1 i §2 kk). W przypadku popełnienia dwóch lub więcej przestępstw – tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – wymierzając karę łączną ograniczenia wolności, Sąd jest zobowiązany do określenia na nowo wymiaru czasu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne albo wysokości potrąceń, stosując wyżej wymienione zasady.

Tymczasem Sąd Rejonowy w Wyszkowie orzekając w punkcie II zaskarżonego wyroku łączną karę ograniczenia wolności poprzestał na wskazaniu samego jej wymiaru. Błędnie, na podstawie art. 85 kk i art. 86§1 kk, orzekł karę 8 miesięcy ograniczenia wolności bez oznaczenia sposobu w jakim winna być ona wykonywana. Z tego względu zasła konieczność konwalidowania przedmiotowego uchybienia w toku kontroli instancyjnej.

W ocenie Sądu Odwoławczego nałożenie na oskarżonego obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie będzie adekwatne do sytuacji, w której znajduje się W. G.. Zastosowanie alternatywnej metody, tj. potrącenia odpowiedniej części z wynagrodzenia za pracę jest niemożliwe. Oskarżony aktualnie nie posiada stałych źródeł dochodu, a ponadto ma znaczne zaległości alimentacyjne wobec swoich córek S. i D. G..

Apelacja oskarżyciela publicznego w pozostałej części nie zasługuje na uwzględnienie. W realiach faktycznych rzeczonej sprawy nie ma racji skarżący stawiając wyrokowi zarzut, że kary jednostkowe ograniczenia wolności, jak i kara łączna ograniczenia wolności w ukształtowanym przez Sąd I instancji wymiarze są rażąco niewspółmierne surowe w stosunku do ustalonego stopnia społecznej szkodliwości czynów przypisanych oskarżonemu, uprzedniej karalności sprawcy, właściwości i warunków osobistych oskarżonego oraz faktu, że czynu z pkt. II dopuścił się w warunkach recydywy, a tudzież, że nie uwzględnia ona w adekwatnym stopniu celów zapobiegawczych i wychowawczych, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego.

Zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnosić jedynie wówczas, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy - gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 1985r, sygn. akt V KRN 178/85). Niewspółmierność zachodzi zaś wówczas, gdy suma zastosowanych kar i innych środków, wymierzona za przypisane przestępstwo, nie odzwierciedla należycie stopnia szkodliwości społecznej czynu i nie uwzględnia w wystarczającej mierze celów kary (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1990r, sygn. akt Wr 363/90). Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę, co do jej wymiaru, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - rażąco niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 maja 2010 r., sygn. akt II AKA 82/10).

Wymierzone oskarżonemu kary ograniczenia wolności w żadnej mierze nie mają przymiotu kar rażąco łagodnych. Kary te czynią zadość postulatowi kary zasłużonej i sprawiedliwej, bo uwzględniają znaczny stopień winy oskarżonego i wysoki stopień szkodliwości społecznej czynów, wyrażający się rodzajem i charakterem naruszonych dóbr prawnych, a jednocześnie w sposób prawidłowy realizują cele, o jakich mowa w art. 53§1 i §2 kk.

Sąd I instancji trafnie zauważył, iż dotychczasowe postępowanie oskarżonego wskazuje na nieskuteczność pozytywnego (resocjalizacyjnego) oddziaływania kary pozbawienia wolności, a także środków związanych z poddaniem sprawcy próbie. W. G. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia 29 września 2006r za czyn z art. 209§1 kk na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 4. Mimo otrzymania tej szansy od Sądu, w okresie próby zrealizował przesłanki zarządzenia wykonania kary. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Wyszkowie z dnia 7 kwietnia 2009r zarządzono wykonanie wskazanej kary. Po odbyciu kary oskarżony dopuścił się kolejnych przestępstw podobnych.

W powyższej sytuacji zasadnym było więc dokonanie wyboru takiego rodzaju dolegliwości prawnej, która właściwie będzie odzwierciedlała okoliczności niniejszej sprawy. W. G. przypisano dwa czyny zabronione z art. 209§1 kk. Przedmiotem ochrony przewidzianym w tym przepisie są rodzina i instytucja opieki. Chodzi przede wszystkim o

zabezpieczenie materialnych podstaw egzekucji dla osób najbliższych sprawcy oraz tych, których prawa w tym zakresie wynikają z orzeczenia sądowego lub ustawy. S. G. i D. G. nie dość, że są osobami najbliższymi dla oskarżonego, to obowiązek alimentacyjny wobec nich został stwierdzony prawomocnymi orzeczeniami sądowymi. W tej sytuacji nadrzędnym celem kary powinno być zmotywowanie sprawcy do łożenia na utrzymanie córek, a nie stosowanie środków typowo represyjnych, które tym bardziej uniemożliwią realizację powyższego obowiązku. W tym miejscu należy podnieść, że orzeczona przez Sąd I instancji łączna kara 8 miesięcy ograniczenia wolności, w odróżnieniu właśnie od kary pozbawienia wolności pełni inną funkcję. „Wartość” tej kary polega na pracy, która ma nie tylko stanowić dolegliwość dla sprawcy, ale ma ogromny walor wychowawczy i edukacyjny. Ma wdrażać sprawcę do pracy, uczyć go sensu i wartości pracy oraz również swego rodzaju „pokory”.

Decyzja o wyborze reakcji karnej Sądu Rejonowego wynikała z potrzeby oddziaływania wychowawczego na W. G., a nie prostego pozbawienia go wolności. Oskarżyciel publiczny w swych wywodach ogranicza się do pewnego rodzaju automatyzmu. Wskazuje bowiem, że oskarżony poprzednio był skazany na karę pozbawienia wolności, zatem i teraz powinien otrzymać taką karę, gdyż od poprzedniego skazania nie zaistniały żadne nowe okoliczności łagodzące i dodatkowo pojawiły się okoliczności obciążające w postaci uprzedniej karalności oraz popełniania czynu w warunkach recydywy. Jak wykazano, w realiach przedmiotowej sprawy wnioskowanie to nie znajduje jednak logicznego uzasadnienia.

Bezasadne pozostają również twierdzenia apelującego, w których zarzuca Sądowi I instancji nietrafne wymierzenie oskarżonemu łagodniejszej kary jednostkowej ograniczenia wolności za czyn popełniony w warunkach recydywy, niż za czyn bez niej. I w tym przypadku wywody oskarżyciela publicznego nie uwzględniają całokształtu okoliczności występujących w sprawie. Apelujący pomija inne przesłanki sądowego wymiaru kary, jak chociażby rodzaj i stopień naruszenia ciężących na sprawcy obowiązków, czy rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa. Czyn z punktu I aktu oskarżenia został popełniony w okresie od 22 maja 2006r do 26 maja 2010r, natomiast czyn z punktu II, którego oskarżony dopuścił się w warunkach recydywy, w okresie od 28 września 2011r do 19 czerwca 2012r. Dłuższy czasookres pierwszego z nich, który wyniósł blisko 4 lata ma bardziej doniosłe znaczenie, niż fakt, iż drugi z czynów zarzucanych oskarżonemu, który trwał kilka miesięcy był popełniony w warunkach recydywy.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż Sąd I instancji przy wymiarze kary w należyтым stopniu uwzględnił wszystkie istotne w tym względzie okoliczności i orzekł karę, która nie może być uznana za rażąco niską. Wymierzona oskarżonemu kara łączna 8 miesięcy ograniczenia wolności nie przekracza stopnia winy, jest współmierna do stopnia społecznej szkodliwości udowodnionych mu przestępstw oraz należyście realizuje cele wychowawcze i zapobiegawcze, jakie kara ma osiągnąć w stosunku do jego osoby, jak i w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy podzielając argumenty oskarżyciela publicznego tylko w części zmienił zaskarżony wyrok w pkt. II, w pozostałym zaś zakresie na podstawie art. 437 kpk utrzymał go w mocy.

W związku z treścią art. 626§1 kpk kosztami za postępowanie odwoławcze obciążono Skarb Państwa.